

Ганна Бондаренко
ORCID: 0000-0002-4524-4565

ОПОЗИЦЯ «СВІЙ – ЧУЖИЙ» У ПОЕТИЧНОМУ КОНТИНУУМІ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА

OPPOSITION “ONE’S OWN – ANOTHER’S” IN THE POETIC CONTINUUM OF YEVHEN MALANYUK

Традиційно у системі координат, за якою здійснюється інтерпретація об’єктивної картини світу, визначальну роль відіграє процес осмислення всіх її складових, що вибудований за принципом співставлення виокремлених із цілісності важливих для сприйняття елементів. Історично сформовані аспекти відчуження, серед яких чотири набули виразного домінування, а саме: етнолінгвістичний; етико-віросповідальний; побутово-технологічний та просторово-географічний, – залишаються дієвими і в сучасних умовах, які відзначаються потужними глобалізаційними трансформаціями. «Зазначені аспекти відчуження в активній свідомості, як правило, існували в тісному переплетінні один з одним, кожен із них втягував у своє когнітивне поле інші. Зазначена тетрада зберігає свою впливовість до цього часу, хоча змінювалося й міняється співвідношення між її елементами, їх фактичне й концептуальне наповнення, яке еволюціонувало паралельно з образами Себе» [1].

Система смислових координат художнього світу великого митця зберігає зафіксовану в ній значимість, яка в жодному разі не може бути вимірюваною лише в контексті тієї доби з комплексом її проблемних питань, в межах якої жив і творив митець, чи в межах тієї, яка стала об’єктом його художнього пошуку.

Варіанти літературознавчої та культурологічної інтерпретації художнього часопростору, від характеристики його як художньо відображеної дійсності до конституювання його як особливого світу, який створений митцем, найчастіше пропонують розгляд опозиції «своє – чуже» на рівні визначення особливостей авторського відображення дійсності у творах різних жанрів.

Поетичний континуум не вписується у межі поняття «художнє відображення дійсності», в чому переконує навіть один аспект реалізації класичної опозиції «свій – чужий» в координатах поетичного світу Євгена Маланюка. Життєсміслова значимість рідної землі, рідного краю, батьківщини і, зрештою, Батьківщини, настільки потужно виписана, що її нічим не можливо замінити, жодного адекватного образу для митця у його поетичному життєпросторі (так само, як і в його житті) не існує.

Від поетичного циклу з промовистою назвою «Під чужим небом», який з’явився на сторінках першої поетичної збірки «Гербарій», до «Ностальгії»,

поезії, яка композиційно завершувала «Перстень і посох» (1972 р.), збірку, підготовлену до видання Євгеном Маланюком, незаперечним лейтмотивом звучить ідея Батьківщини:

І виникатимеш довіку,
Рокам і добам навпаки,
Усупереч страшному віку –
Крізь всі епохи і віки [2].

Окремі поезії циклу «Під чужим небом» датовані 1920 та 1924 роками. День народження «Ностальгії» – 19 листопада 1965 року. У проміжку між зазначеними роками – ціле життя, в якому непорушною константою звучить життєстверджуюча істина: «Нема на світі інших батьківщин».

Зазначена максима митця знімає всі питання про можливість нівеляції значимості Свого, втіленого в образі Вітчизни, якими б переконливими не були глобалізаційні виклики сучасності.

Джерела та література

1. Шукуров Р. Введение, или Предварительные замечания о Чуждости в истории / Чужое: опыты преодоления. Очерки из истории культуры Средиземноморья. Москва, 1999. С. 25–26.
2. Маланюк Є. Поезії (Упорядк. Та передмова Т.Салиги, примітки М. Старовойта). Львів: УПІ ім. Івана Федорова; «Фенікс Лтд». 1992. С. 614.